

tech 1952-1955 proděkanem pro vědecký výzkum. Důsledkem přeměny fakulty ve Vyšší pedagogickou školu bylo mj. zřízení katedry dějepisu a ústavy v roce 1954, kterou prof. Z. Hájek vedl až do své smrti v roce 1958.

Jeho badatelský zájem se v tomto období soustředil na ohlas polského lednového (1863) povstání v našich zemích. O něm publikoval řadu podrobných monografických studií, a to v Časopisu Matice moravské (1952), v Česko-polském sborníku vědeckých prací (1955), Časopisu Společnosti přátel starožitností (1951), Slezském sborníku (1953, 1956), Novém Polsku (1953) a v Slovanských historických studiích (1955). Kromě prací týkajících se pobytu polských revolucionářů na našem území a ohlasu polského lednového povstání v českém prostředí napsal i několik drobnějších slavistických studií. Pro posluchače Vyšší pedagogické školy vydal dvoudílnou chrestomatii k dějinám Ruska (do roku 1861). Pro svůj široký rozhled, přátelský vztah a pedagogické kvality patřil prof. Hájek k oblíbeným učitelům. Schopné studenty uváděl do vědecké práce, vedl studentský vědecký kroužek a řadu svých žáků dovedl k vypracování rigorózních prací o dějinách školství a dosažení doktorátu pedagogických věd (PaedDr.). Uprostřed vědecké a pedagogické práce však nečekaně opustil běh tohoto světa dne 2. ledna 1958 ve věku nedožitých 64 let. V naší paměti však zůstává jako jedna ze zakladatelských osobností Pedagogické fakulty MU.

J. VACULÍK

Sté výročí narození literárního vědce Jana Vilikovského

Letos na jaře uplyne sto let od narození významného literárního vědce, profesora Jana Vilikovského. Narodil se 15. 4. 1904 v Semečnicích u Opočna, v letech 1922 až 1924 studoval na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze francouzský a latinský jazyk, posléze i jazyk český a his-

torii; v letech 1924-1927 rozšířil svou odbornou průpravu studiem češtiny a historie na Filozofické fakultě Komenského univerzity v Bratislavě. Na své vědecké dráze byl ovlivněn učiteli V. Tillem a V. Chaloupeckým, jeho odborná orientace byla záhy nasměrována do oblasti starší české literatury, jak o tom svědčí téma jeho doktorské práce *Příspěvky k poznání Kosmova klasického vzdělání*, obhájené v r. 1927. Jako učitel začal od r. 1928 působit na Filozofické fakultě v Bratislavě a již r. 1933 se habilitoval prací *Latinská poesie žákovská v Čechách*. V r. 1936 byl tam jmenován mimořádným profesorem české a slovenské literatury, od r. 1939 (s výjimkou doby, kdy byly české vysoké školy uzavřeny) až do své smrti působil jako řádný profesor starší české a slovenské literatury na Filozofické fakultě v Brně. Zemřel 15. 11. 1946 v Brně.

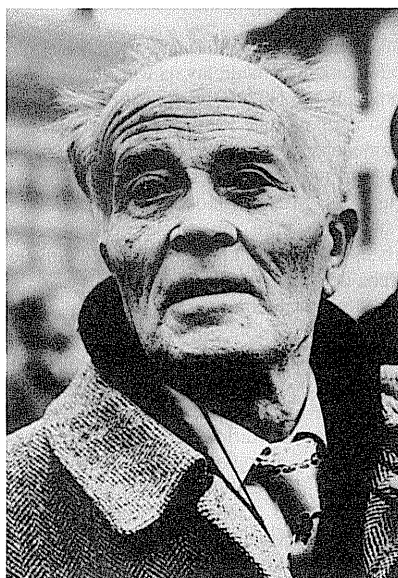
Ve své vědecké práci se Vilikovský soustředil na zkoumání starší literární produkce, zejména na dobu vrcholného středověku. Jeho hluboká a mnohostranná odborná průprava mu umožňovala srovnávat vývoj v českém prostředí s německým či francouzským a sledovat i vztahy mezi českou a latinskou literární tvorbou. Výsledkem je už zmíněný habilitační spis a řada cenných studií a dodnes užívaných edic připravovaných v rozmezí několika málo let, jako jsou práce *Próza z doby Karla IV.* (1938, 1948), *Staročeská lyrika* (1940), *Legenda o svatě Kateřině* (1941, 1946), *Staročeské satiry* (1942). Jeho zájem směřoval i k regionální tvorbě a jejímu specifickému vývoji, jak o tom svědčí syntetická studie o literatuře Slezska nazvaná *Starší literatura slezská a její význam v literatuře české* (1946). Působením na bratislavské univerzitě se obrátil jeho zájem též ke slovenské literatuře starší i obrozené (studie o kancionálové tvorbě 17. století, o duchovní poezii J. Třanovského, o výrazných osobnostech obrození, jako byl J. Kolár, P. J. Šafařík či S. Hruškovič); J. Vilikovský tak získal nepopiratelné zásluhy o rozvoj literární slovakistiky.

Vilikovského vědecká činnost je živá dodnes: jeho edice jsou vzorem vydavatelské práce zejména pro své podnětné doprovodné studie, příkladná je jeho schopnost analyzovat myšlenkově i jazykově obtížné

texty, formulovat soudy hlubokého záběru i dosahu, přitom však zachovat jasnou sdělnost. Navzdory krátkému období, v němž mu bylo umožněno pracovat, výrazným způsobem obohatil a rozvinul české medievistické i barokistické literární bádání a jeho tvorba je stále aktuální, důkazem může být soubor studií vydaný až posmrtně pod titulem *Písemnictví českého středověku* (1948), stále vyhledávaný pro materiálové bohatství a inspirující způsob práce se středověkými texty.

H. BOČKOVÁ

**Prof. MUDr. et PhDr.
Josef Sajner, CSc.
(6.7.1909 – 29.12. 1992)**

Od narození prof. Josefa Sajnera uplyne letos 95 let. Narodil se v rodině soudního úředníka ve Slavkově, kde také vychodil obecnou školu. Do státního reálného gymnázia dojížděl do Bučovic, a když v r. 1928 odmaturoval, zapsal se na studia medicíny na LF MU do Brna. Už od 2. ročníku byl demonstrátorem u prof. Josefa Petříka na Fyziologickém ústavu, od r. 1930 u prof. K. F. Studničky na Ústavu histologickém, kde se ještě před promocí stal jeho asistentem. Na asistentském místě byl (s výjimkou let 1934–1936) u prof. Jana Floriana až do uzavření vysokých škol v r. 1939. Během války se věnoval lékařské praxi.

Už jako student–demonstrátor se zajímal o vědeckou práci a získával první publikační zkušenosti. Proto hned po znovuotevření vysokých škol v roce 1945 nastoupil na Farmakologický ústav, nejprve jako nehoonorovaný a od r. 1949 jako odborný asistent. (To už byl otcem tří dcer, manželka byla dětskou lékařkou.) Badatelsky i publikačně navázal na svou práci o histogenezi buněk epidermis (byla odměněna cenou Chodounského), také se věnoval některým problémům embryologickým, cytologii s farmakologickým zaměřením, toxikologii. Zpracovávaná témata vycházela z badatelského programu ústavu, takže najdeme i práce o studiu krevních buněk u mladých

embryí. Publikoval samostatné práce i v časopisech *Lékařské listy*, *Biologické listy*, ve *Spisech LF MU* i v časopisech zahraničních. Onemocnění ledvinovými konkrétně se stalo tématem jeho kandidátské práce a vyšlo jako monografie.

Ve svém životopise se J. Sajner přiznává i k dalšímu zájmu, který v něm podnítil už v době studií prof. Studnička prací o J. E. Purkyňovi. Od té doby se věnoval také lékařské a přírodovědecké historiografii. Postupně uveřejnil v odborných časopisech i monografiích články a studie o J. E. Purkyňovi, G. Mendelovi, S. Freudovi, E. Machovi, stati se dočkal i Jan Jessenius, Marcus Marci, Marie Curie, Carl Linné, W. Harwey, J. Camel (jimi se stal znám i v zahraničí), z osobností LF to byli např. K. F. Studnička, B. Bouček, R. Vanýsek, E. Babák. Neznamená to ovšem, že by rezignoval na pedagogickou či odborně výzkumnou práci. Souběžně pokračoval ve zkoumání účinků léků na dětský organismus a přednášel farmakologii studentům pediatrie, pro něž připravil také učebnici. Nakonec ho ovšem dějiny medicíny natolik zaujaly, že jim věnoval převážnou část svého badatelského zájmu. V tomto oboru se